

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשסד

ערב שבת-קודש

פרשת תשא / פרה

י"ז באדר ה'תשס"ט

שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ז באדר ה'תשס"ט – כ"ד באדר ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז באדר	ה'י מכירה פרק כה-כו.	ה'י סנהדרין פרק ו.	מל"ת רנב.
ש"ק	י"ח באדר	פרק כח-ל.	פרק יד.	מל"ת רנב.
א'	י"ט באדר	ה'י זכיה ומתנה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טו.	מ"ע רמה.
ב'	כ' באדר	פרק דו.	פרק טז.	מ"ע רמה.
ג'	כ"א באדר	פרק ז-ט.	פרק יז.	מ"ע רמה.
ד'	כ"ב באדר	פרק י-יב.	פרק יח.	מ"ע רמה.
ה'	כ"ג באדר	ה'י שכנים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יט.	מ"ע רלו.
ו'	כ"ד באדר	פרק דו.	פרק כ.	מ"ע רלו.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
6.12	5.48.6	12.20	11.50	8.49	5.56	5.01	4.39	3.52	ו', י"ז באדר
6.13	5.49.3	12.20	11.50	8.48	5.54	4.59	4.38	3.50	ש"ק, י"ח באדר
6.14	5.50.0	12.19	11.49	8.47	5.53	4.58	4.37	3.49	א', י"ט באדר
6.15	5.50.7	12.19	11.49	8.46	5.52	4.57	4.35	3.47	ב', כ' באדר
6.15	5.51.4	12.19	11.49	8.45	5.50	4.56	4.34	3.46	ג', כ"א באדר
6.16	5.52.1	12.19	11.48	8.45	5.49	4.54	4.33	3.45	ד', כ"ב באדר
6.17	5.52.8	12.19	11.48	8.44	5.48	4.53	4.31	3.43	ה', כ"ג באדר
6.17	5.53.5	12.18	11.48	8.43	5.46	4.52	4.30	3.42	ו', כ"ד באדר

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
5:10	6:23	5:25	6:25	5:16	6:24	5:28	6:25	5:15	6:25
5:15	6:28	5:30	6:30	5:21	6:29	5:32	6:30	5:15	6:30

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

מסירות נפש כדי לטהר יהודי במצב ירוד

אין להסתפק בהתעוררות הפורים שלמעלה מטעם-ודעת - יש להמשיכה בעבודה מסודרת לטהר עצמו מדברים בלתי-רצויים • שאלת משה רבינו: כיצד יוכל להשפיל עצמו לדרגת יהודי שהגיע לטומאה חמורה כל-כך? • גם יהודי בבחינת "טמא מת" ברוחניות - אל ייפול בייאוש; משה רבינו כבר דאג עבורו שיוכל להיטהר • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

עשה לך עמלק גו' לא תשכח¹; ולאחרי פורים קורין פרשת פרה -

שבה מדובר אודות הטהרה דטומאת מת. ופרשת פרה היא ההקדמה (שאי אפשר בלאו הכי) לפרשת החודש ולחג הפסח². ועניין נוסף בסדר הפרשיות - שבין פרשת שקלים, פרשת זכור ופרשת פרה, יכול להיות הפסק באמצע, מה שאין כן בין פרשת פרה לפרשת החודש אין הפסק³, אלא בשבת שלאחרי שבת פרשת פרה קורין פרשת החודש.

ב. ויש לבאר המוסר-השכל בעבודת האדם:
מצד גודל ההתפעלות מזה שבימי הפורים הגיעו למעמד ומצב ד"לא ידע", למעלה מטעם

א. הסדר הוא שלאחרי פורים באים לשבת פרשת פרה,

- לפני פורים קורין פרשת שקלים, ולאחריה פרשת זכור [שחיובה מדאורייתא¹, ולא עוד אלא שלדעת רוב הפוסקים הרי היא חובת היחיד - דלא כקריאת התורה מצד תקנת משה כרי שלא ישהו ג' ימים בלא תורה², שזוהי תקנה על הציבור, ואינה חובת היחיד³, מה שאין כן קריאת פרשת זכור אינה חובת הציבור, אלא חובת היחיד⁴ - שפעם בשנה (לכל-הפחות) ישמע פרשת זכור, "זכור את אשר

(1) ראה טושו"ע או"ח סו"ס תרפה, ובנ"כ.

(2) רמב"ם הל' תפלה רפ"ב.

(3) כסברת המלחמות מגילה פ"א ד"ה ועוד אמר. וראה צפנת פענח להל' תפלה פ"ב ה"ה" (אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר ח"ח ע' רנו. ח"ט ע' עט. וראה לקו"ש ח"ד ס"ע 1283. וש"נ).

(4) ראה שו"ת בנין שלמה ס"ד. הובא באנציק' תלמודית ערך זכירת מעשה עמלק ס"ב (כרך יב ע' רכא).

(5) תצא כה, יז"ט.

(6) ראה מגילה כט, א ובפרש"י. ירושלמי מגילה פ"ג ה"ה.

(7) ירושלמי שם. רמב"ם שם פ"ג הכ"א.

מחט" [אפילו אם הוא רק אומר "רוצה אני", אף-על-פי שהסיבה לכך היא מפני ש"כופין אותו"... כפסק-דין הרמב"ם¹¹ שגם זה מספיק, כיוון שרצונו האמיתי של כל יהודי "לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות", אלא "יצרו הוא שאנסו", וכיוון שהוכה עד שתשש יצרו", אזי מתגלה רצונו האמיתי] - עוזר לו הקב"ה ופותח לו "כפתחו של אולם".

ג. ופרשת פרה היא ההקדמה - שאי אפשר בלאו הכי - שממנה באים מיד ללא הפסק, לפרשת החרודש:

ענינה של פרשת החרודש - "החרודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"¹² - מבואר במדרש¹³: "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה" - הגאולה (מטומאת) מצרים.

וכן תהיה לנו - ש"כימי צאתך מארץ מצרים"¹⁴, שאז נאמרה פרשת החרודש, כך תהיה בעגלא דידן ובמהרה דידן ולמטה מעשרה טפחים, הגאולה השלימה והאמיתית, "אראנו נפלאות"¹⁴.

ובפשטות - שהקב"ה יוציא אותנו מהגלות, מהחושך כפול ומכופל, ונראה בעינינו בשר ובמוחש את כל העניינים - ש"לא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך"¹⁵, "וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר"¹⁶, שאפילו הבשר ("כל בשר") של הגוף הגשמי יראה את כוח הפועל בנפעל¹⁷, "בדבר ה' שמים נעשו גו"¹⁸, היינו, שבכל דבר גשמי ובכל דבר שהיה עד עתה חומרי - יראו במוחש וכחיים היום-יומיים את הרוחניות שבו, ויתירה מזה, שיראו את ה"דבר ה'" שמהוה ומחיה ומקיים אותו - בגאולה שלימה ואמיתית, במהרה בימינו אמן.

* * *

(11) הל' גירושין ספ"ב.

(12) בא יב, ב.

(13) שמו"ר פט"ו, יא.

(14) מיכה ז, טו.

(15) ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו (מו, א).

(16) ישעי' מ, ה.

(17) ראה תו"ח תצוה תפא, ב ואילך. ועוד.

(18) תהלים לג, ו.

ודעת, שמצד זה היה הדילוג מעומק תחת לעומק רום ולמעלה יותר, על-ידי ההתאחדות עם עצמות ומהות אין-סוף ברוך-הוא - יכול לחשוב לעצמו שמי ידמה לו ומי ישווה לו ומי יערוך אליו!... על כך אומרים לו:

המעמד ומצב שבימי הפורים אינו אלא הזוהר כללית, היינו, שהעמידה במסירת נפש במשך כל השנה כולה בימים ההם, פועלת שגם בזמן הזה יכולים על-ידי הזוהר כללית להתהפך מן הקצה אל הקצה, "ונהפוך הוא", אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו⁸, לדלג מעומק תחת, שאול תחתיות, לעומק רום ולמעלה יותר;

אבל, לא זוהי תכלית כוונת בריאת העולם, וכיוון שכן, אין זה מספיק עבור יהודי, שממנו תובעים - לא לעשות מה שמוצא חן בעיניו, ואפילו לא מה שמוצא חן בעיני נפשו האלקית, כי אם - שכל מציאותו תהיה למלא את הרצון העליון, והרי רצון העליון הוא שאלקות יהיה בגילוי, "אותותינו ראינו", ראיית אלקות במוחש, בכל פרטי הדרגות דסדר השתלשלות,

- ואף שמקווים לייעוד שגילויים אלה יתבטלו "כשרגא" בטיהרא¹⁰, מכל מקום, יש צורך גם ב"שרגא" -

ובשביל הגילויים - לא מספיק עניין "כי אתה אבינו", אלא צריך להיות גם "אברהם ידענו" ו"ישראל יכירנו", היינו, שתהיה העבודה מצד האהבה והעבודה מצד היראה, וגם אהבה ויראה כשלעצמם,

ובמילא, צריך כל אחד ואחד מאתנו לידע, שאפילו אם בימי הפורים עמד בתנועה של מסירת נפש ופעל בעצמו הזוהר כרבעי למהוי, להשתנות לגמרי - צריך עכשיו להתחיל לחשוב אודות עניין טהרת טמאים.

ולכן קורין לאחרי פורים פרשת פרה, שבה מדובר אודות טומאת מיתה, שבאה לעולם בגלל נחש הקדמוני שגרם לחטא עץ הדעת, שורש החטאים - להורות שלאחרי ההזוה הכללית, צריך לרחוץ ולהיטהר מכל העניינים הלא-טובים שחטא ופגם ועבר את הדרך.

וכאמור, כאשר יהודי מתחיל ופותח "כחודה של

(8) ראה זח"א ד, א. תניא פ"י. פכ"ז.

(9) לשון חז"ל - חולין ס, ב.

(10) ראה תו"א מג"א צ, ד. קיט, ב. לעיל בהמאמר (ע' 9).

ד. בנוגע¹⁹ למצוות פרה אדומה . . נאמר²⁰: "זאת חוקת התורה".

לכאורה אינו מובן: כיוון שהמדובר הוא אודות מצווה פרטית - מדוע נאמר בה הלשון "זאת חוקת התורה", ולא "זאת חוקת הפרה" וכיוצא-בזה? וההסברה בזה²¹ - לפי שמצוות פרה אדומה הוא עניין כללי, שנוגע לכללות עניין התורה, כדלקמן.

ה. מצוות פרה אדומה באה לטהר את האדם מטומאת מת: טומאת מת היא טומאה חמורה ביותר, כדאיתא

נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר²⁴. ועל דרך זה בנוגע לכל הדורות שלאחרי זה - שבכל שמונת הפרות שנעשו בזמן בית שני²⁵, וכן בפרה העשירית ש"יעשה המלך המשיח"²⁶, השתמשו (לקדש הכהנים העושים את הפרה) באפר הפרה שעשה משה במדבר²⁷.

ו. ועניין נוסף מצינו בפרה אדומה - ש"מטמאה את הטהורים ומטהרת את הטמאים"²⁸; והעניין בזה - שבכדי לטהר יהודי שנטמא (רח"ל) בטומאה הכי חמורה, יש צורך בעניין

אמילו אם בימי הפורים עמד בתנועה של מסירת נפש ופעל בעצמו הזזה כדבעי למהווי, להשתנות לגמרי - צריך עכשיו להתחיל לחשוב אודות עניין טהרת טמאים

המסירת-נפש, כמודגש בכך שהכהן המטהר נעשה טמא כדי לפעול עניין הטהרה.

ומסירות נפש זו מודגשת אצל משה רבינו: התעסקותו של משה רבינו בפרה אדומה שמטהרת מטומאת מת, מהוה ירידה עבירו, שהרי, משה רבינו עצמו היה למעלה מעניין זה לגמרי, ועד כדי כך, שתמה "במה תהא טהרתו", ועד ש"נתכרכמו פניו",

- והביאור בזה, שבכדי לתקן עניין בלתי-רצוי, צריך להיות איזו שייכות לכך (כידוע הסיפור אודות אדמו"ר האמצעי²⁹), וכיוון שלא היתה לו

במדרש²² שדווקא בנוגע לטומאת מת שאל משה רבינו להקב"ה "אם נטמא זה במה תהא טהרתו", ועד ש"נתכרכמו פניו של משה". וטעם הדבר, כי, קדושה היא חיות, ואילו מיתה (רחמנא-ליצלן) שהיא היפך החיות, היא היפך הקדושה לגמרי.

וזהו מעלתה של פרה אדומה - שמטהרת גם מטומאה חמורה זו.

ועל זה נאמר²⁰ "ויקחו אליך פרה אדומה" - שטהרת טומאה חמורה זו על-ידי פרה אדומה היא בכוחו של משה רבינו דווקא, שכן, אף ששחיטת הפרה וכו' היתה על-ידי אלעזר הכהן (מצוותה בסגן)²³, מכל מקום, מדגישה התורה "ויקחו אליך פרה אדומה גוי", "אליך" דייקא, "לעולם היא

(24) פרש"י עה"פ.

(25) ראה פרה פ"ג מ"ה. רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג.

(26) רמב"ם שם (נתבאר בארוכה בלקו"ש חכ"ח ע' 131 ואילך).

(27) ראה פרה שם "ומאחת" (ועד"ז ברמב"ם שם פ"ב ה"ו) ובפי' משנה אחרונה שם. ולהעיר ג"כ מבמדב"ר שם, ו (בפירוש ידי משה ומהר"ו שם). גור ארי' ושפתי חכמים (לפרש"י עה"פ שם). שלה' חלק תושב"כ דרוש לפ' פרה (שנט, ב) (וראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 347 הערה 49; ע' 350 הערה 60).

(28) חינוך מצווה שצו. וראה תנחומא שם ז. במדב"ר שם, ה.

(29) ראה אגרות-יקודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שעט

(19) כמה ענינים הבאים לקמן (עד סוס"ח) - נדפסו בתוספת ביאור וכו' בלקו"ש ח"ד ע' 1056 ואילך (בשילוב שיחת ש"פ חוקת השי"ת). - בהוצאה זו נדפסה השיחה כצורתה בהנחה בלתי מוגה (המו"ל).

(20) חוקת יט, ב.

(21) ראה לקו"ת ריש פרשתנו (חוקת) נו, א. ועייג"כ במפרשים עה"ת.

(22) תנחומא פרשתנו (חוקת) ו. במדב"ר שם פי"ט, ד.

(23) שם, ג (ובפרש"י).

שום שייכות לטומאת מת, אפילו לא ברקות דרקות, לכך תמה ואמר "במה תהא טהרתו", עד ש"נתכרכמו פניו" -

ואף-על-פי-כן, כדי לטהר יהודי שנטמא בטומאה חמורה, כולל גם להבטיח ("צו פארזיכערן") גם את טהרתו של יהודי שיהיה לאחרי כמה וכמה דורות (כאמור, שבאפר הפרה שעשה משה השתמשו בשביל כל הפרות שנעשו במשך כל הדורות לאחרי זה) - לא התחשב משה רבינו בירידה שלו, והשתדל ("ער האט זיך אַריינגעלייגט") מתוך מסירת נפש בעניין פרה אדומה.

ז. ולכן נאמר בפרה אדומה "זאת חוקת התורה" - כיוון שזהו עניין כללי שנוגע לכללות התורה: כאשר יהודי מרגיש בעצמו עניין של טומאת מת ברוחניות, כלומר, שחסרה לו חיות בענייני תורה ומצוות, וְלהעיר, שבזמננו זה "כולנו טמאי מתים"³⁰ - יכול הוא לבוא, ח"ו, לידי מצב של ייאוש כו'.

ובכן, עליו לדעת, שאין לו להתייאש, כיוון שמשא רבינו הבטיח את טהרתו!

- משה רבינו היה אמנם למעלה לגמרי מעניין זה, אבל אף-על-פי-כן, מסר את נפשו לעשות פרה אדומה, כדי להבטיח את טהרתם של בני-ישראל שבדורו ובני-ישראל שבכל הדורות שלאחרי זה, שגם אם יטמאו בטומאה הכי חמורה, יהיו יכולים להיטהר מטומאה זו.

ולכן, בכל הזמנים כולם, גם כאשר משה רבינו לא נמצא ("ווען משה איז ניטאָ"), אין ליפול בייאוש בגלל חומר עניין טומאת מת, כיוון ש"אפר פרה של

ואילך.

(30) לשון היראים ששכ"ה (בהשלם - סרע"ז). רב"ז הל' ביכורים פ"ה ה"ט. ב"ח יו"ד ששכ"ב. מג"א או"ח סתקס"א סק"ב. ובכ"מ.

משה לא כלה"³¹, "שלך קיימת"³².

ואף-על-פי שאין אנו יודעים היכן נמצא אפר זה - הרי הוא קיים, וכשיבוא משיח ימצאו אותו וישתמשו בו בשביל פרה העשירית, ובמילא, "מחוסר זמן לאו כמחוסר מעשה"³³.

ח. וכן הוא גם בנוגע ל... כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו,

- כמאמר חז"ל³⁴ "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא", ולא רק "אתפשטותא דמשה", אלא משה בשלימותו ("דער גאַנצער משה"), כי, בכל דור ודור הרי זה אותו משה ("דער זעלבער משה"), אלא שהגופים מחולקים³⁵ בהתאם ולפי אנשי הדור -

שהתעסק בעצמו בכל העניינים - אפילו בעניינים פשוטים - כדי לטהר את בני-ישראל, ועד לטהרה מעניינים כאלה שהם ברוגמת טומאת מת!

- כ"ק מו"ח אדמו"ר מצד עצמו היה למעלה לגמרי ולא היתה לו שום שייכות לעניינים אלה, אפילו ברקות דרקות, ואף-על-פי-כן, השפיל את עצמו ("ער האט זיך אַראָפגעלאָזט") בעניינים פשוטים ביותר, דבר שהיה כרוך אצלו במסירת-נפש ממש... וכל כך למה? - כדי לטהר יהודי מטומאת מת!...

ולכן, גם עכשיו אין להתייאש ולפחד משום דבר, אפילו לא מטומאת מת, כיוון שגם עכשיו אפרו (של משה שבדורנו) קיים! [..].

(מהתוועדות חג הפורים תשי"ב, 'תורת מנחם' כרך ה עמ' 66-64. ושי"פ חוקת-בלק תשי"ב, 'תורת מנחם' כרך ו עמ' 39-42. בלתי מוגה)

(31) רש"י יומא ד, רע"א (ד"ה מכל).

(32) תנחומא שם ח. במדב"ר שם, ו.

(33) ראה יומא סב, סע"ב. וש"נ. הנסמן בשד"ח קונטרס הכללים (כרך ג) מערכת המ"ם כלל קסא.

(34) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

(35) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 7.

הציפייה מעוררת לבקש בכל עת

בקשת הגאולה בתוך הלכה?!

בהלכות פרה אדומה אומר הרמב"ם: ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצווה זו עד שחרכ הבית בשנייה, ראשונה עשה משה רבינו, שנייה עשה עזרא ושבע מעזרא עד חורבן הבית, והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אמן כן יהי רצון... צריך אמנם להבין... בנגוע לסיום דברי הרמב"ם "והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אמן כן יהי רצון" - שזה אינו מוזכר אפילו במדרשי רז"ל שיש לומר שהם מקורו של הרמב"ם! ויש לומר הביאור בזה:

בנגוע לחיוב להאמין בביאת המשיח, פוסק הרמב"ם בהלכות מלכים "וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו... הוא כופר... בתורה ובמשה רבינו". זאת אומרת, אין זה מספיק להאמין בביאת המשיח, אלא מחויבים לקוות ולחכות לביאת המשיח.

ואם כן מובן, שכשם שעניין האמונה בביאת המשיח הוא עניין תמידי, על דרך זה החיוב של "מחכה לביאתו" הנו חיוב תמידי, יהודי צריך תמיד לקוות ולחכות למשיח, ועוד יותר, כפי שאומרים בתפילה - "כי לישועתך קוונו כל היום".

עניין זה של "מחכה לביאתו" שכפשוט לשון ההלכה הינו הרגש (לא ידיעה בעלמא), בא על-ידי שיהודי מרגיש שאין לו ביכולת להיות בשלמות בלי ביאת המשיח, ובמילא עומד הוא בתקווה תמידית לביאת המשיח, תוך הרגשה שללא זה הרי הוא "חסר". ומכך מובן, שכאשר אחד - שהנו מחכה לביאת המשיח - מזכיר עניין בשייכות למשיח, יהיה זה אפילו בדרך אגב - אינו יכול "לעבור על כך", אלא זה מעורר אצלו מיד רגשי הציפייה למשיח, ונהיה זה צרכו, וצריך הוא להתפלל על זה, לומר תפילה על מילוי חסרונו - שיזכה במהרה, בהקדם, תיכף לביאת המשיח.

וזהו כוונת הרמב"ם ב - א) הכניסו את תפילת "מהרה יגלה אכ"ר", בכלל, ו - ב) הוסיף "מהרה", מה שיותר מהר, ו - ג) דווקא שלא במקומה, בהלכות פרה אדומה - בכך מדגיש הרמב"ם הלכה, עד כמה צריך להיות ה"מחכה לביאתו", גם כאשר עניין המשיח עולה בדרך אגב, בעניין אחר, צריך הדבר לעורר מיד אצל היהודי תפילה "מהרה יגלה אכ"ר"!

טהרת אפר הפרה והגאולה מהגלות

[. .] כללות עניין הגלות הנו מצב של טומאת מת. נוסף על העניין כפשוטו, שהננו טמאי מתים, הרי זה גם התוכן הרוחני של הגלות: סיבת הגלות הרי זה "חטאינו" - כשחסר ב"ואתם הדבקים בה' אלוקים" - במילא חסר ב"חיים כולכם היום".

ואפר הפרה - הטהרה מטומאת מת - מרמז על הגאולה מהגלות, הטהרה מהמצב של פירוד מדבקות בה' אלקים חיים.

יש לומר שזהו הדיוק בנבואת הגאולה "וזקתי עליכם מים טהורים וטהרתם" - זריקה דווקא, זאת אומרת, הטהרה על-ידי הזאה - "הזיית מי חטאת המעבירין טומאת המת", שטהרה זו באה בגלוי בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו במהרה בימינו ממש, ובלשון הרמב"ם "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון".

(ליקוטי שיחות כרך כח, עמ' 131)

הרמ"ע (רבי מנחם עזריה) מפאנו

מגדולי המקובלים פוסק הלכות אשר ספריו הובאו בתורת החסידות • כיצד להסביר פסוקים הכתובים ב'לשון הבאי' בתורה, ומה היה סדר פטירת משה רבנו? • מה יברכו על המן מהצנצנת לעתיד, וכיצד נמשכת הקרבת התמידים גם בזמן הזה? • לקט מובאות משמו בתורתו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

צז). באיגרת הקדש בתניא בביאור לסימן ז"ך (קמז,א) נזכר גם ספרו: "וכן כתב בספר עשרה מאמרות שאויר גן עדן מתפשט סביב כל אדם ונרשמים באויר זה כל מחשבותיו ודבוריו הטובים בתורה ועבודת ה'...".

בשיחת ש"פ בלק תשכ"ח (על-פי שיחות קודש תשכ"ח כרך ב, עמ' 334) הזכירו הרבי: "יש לבאר על-פי מה שנתבאר בתשובות מהרמ"ע מפאנו, שיש ממנו כמה וכמה תשובות בנגלה, ודבריו בכלל הובאו בכמה מקומות בחסידות...".

האם דיבר הכתוב לשון הבאי?

בלקוטי שיחות כרך כג עמ' 39 הערה 72 מובא:

וראה בשו"ת הרמ"ע סימן עג שמפרש מה שאמרו רז"ל (חולין ז, ב. ספרי (ופירוש רש"י) דברים א, כח. וראה לקוטי שיחות חלק יט עמ' 17

בספרי החסידות מובא פעמים רבות הרמ"ע מפאנו. בשם הגדולים להחיד"א (בערכו אות מ סנ"ט) נכתב עליו:

"הרמ"ע (מנחם עזריה מפאנו) [חי] בזמן מרן [הבית יוסף]... היה תלמיד בחכמת האמת ממהר"י סרוק... וחיבר תשובות... ועוד חיבר בקבלה הרבה ועלה לשמים שנת הש"ף...".

"וראיתי לגדול אחד... שהיה קרוב לזמן הרמ"ע שמפליג בחכמת הרמ"ע ובקיאותו בנגלה ונסתר שמשנתו היתה סדורה בפיו והלכותיו ברורות ומחזורות מאד" (מחזיק ברכה להחיד"א או"ח סימן רמו אות ב). "וכבר נודע קרושת הרמ"ע ואת יקר תפארת גדולתו בנגלה ובנסתר" (שם סימן תפט אות ב). "כל רז לא אנס ליה" (דבש לפי - מהחיד"א - מערכת ש אות כ"ה).

כ"ק אדמו"ר הזקן מזכירו כמה פעמים. למשל, בקונטרס אחרון (יו"ד ס"ב ס"ק ב), "דנודע מה שכתב מהרמ"ע... (ומקורו בשו"ת הרמ"ע סימן

'קישוטים' [כן הוא דעת ר' יהושע דסכין בשם ר' לוי בבראשית רבה על הפסוק (פרשה עט פסקא ז) - ראה מדרש שכל טוב כאן. מתנות כהונה ועץ יוסף לבראשית רבה שם, רש"ש שם. ערוך. ומפרשי הבראשית רבה]. ומציין גם: וראה של"ה מסכת פסחים (קסטב) דמאה קשיטה "רומזין למאה קישוטיין דשכינה".

כאן מוסיף הרבי:

ולהעיר שהרמ"ע מפאנו קרא לאחד ממואמריו (בספרו עשרה מאמרות) מאה קשיטה "והם מאה סימנים" (שם הגדולים להחיד"א מערכת ספרים). אחת מאמרותיו של הרמ"ע מפאנו הוזכרה במפורש בשמו, במאמר חסידות שהשמיע הרבי בשבת קודש פרשת וילך תשכ"ב (תורת מנחם כרך לב עמ' 20):

וכמו כן ישנו היחוד דבלי גבול וגבול גם בהנבראים שבעולם הזה הגשמי. ובהקדם מה שכתב הרמ"ע מפאנו (שער ד' (שער עצמות וכלים) פרק ג) - הובא בלקוטי תורה פרשת פקודי - שבכלל קדמון הוא בוודאי נצחי, אבל בכלל נצחי אין קדמון, לפי שרבים מן הנמצאים יהיו נצחיים ברצון הבורא, ואין אף אחד מהם קדמון, שהרי הם מחודשים מאין ליש, היינו, שיש להם תחילה. וכמו ענין הזמן, שיש לו תחילה, ומוזה מובן שהוא מוגבל...

בעניין זה ראה גם ד"ה ואלה שמות תש"כ (תורת מנחם כרך כז עמ' 268): "בשם ספר פלח הרמון להרמ"ע - שער ד' פרק ג"; ד"ה באתי לגני תשכ"ב (תורת מנחם כרך לג עמ' 6): "כמובא בלקוטי תורה פרשת פקודי מה שהקשה הרמ"ע בהקדמה בספר יונת אלם ובספר פלח הרמון".

הזמן נברא

באיגרת ששיגר להרב יאלעס בשנת תש"ד (אגרות קודש כרך א' עמ' רצד, ונעתקו גם במכתב נוסף משנת תש"ו 'אגרות קודש' כרך ב' עמ' רצד) ציין הרבי:

מלבד דעת הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ב פרק ל') שהזמן נברא - כן כתבו בפירוש כמה מגדולי ישראל וגאוניו: רבי סעדיה גאון.. רשב"א.. רמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות מאכ"ח חלק א' פרק טז)...

שולייגליון (להערה 23) דברה תורה בלשון הבאי "כי ערים גדולות ובצורות בשמים (דברים שם) הוא כמשמעו שהן בצורות במרום שאין ע' שרים של מעלה נכנסים באווירה של ארץ ישראל כן" (וראה שם הראשי תיבות ד"הבאי" - "הנה ברכו את ה'.. שאין בדבריהם דבר בטל").

על יסוד תשובה זו מבאר הרבי במקומות נוספים (כמו לדוגמא בלקוטי שיחות כרך כא עמ' 37) את חשיבותה של פנימיות התורה (נשמתא דאורייתא). יש לדעת כי חד היא עם נגלה דתורה (גופא דאורייתא) - עד שאפשר להיווכח בכמה מקומות ש"אין העניין בנגלה אומר אלא דרשני בפנימיות התורה" - היינו, שחלק הנגלה שבתורה עצמו מכריח שעליו להידרש לפירוש הנשמתא דאורייתא (וראה גם לקוטי שיחות כרך כב עמ' 234 (תורת מנחם כרך ח עמ' 107)).

כמילים פשוטות יותר:

לכאורה תמוה כיצד ייתכן לומר על התורה שהיא מדברת ב'לשון הבאי'?! אלא הביאור בזה - שלאמיתו של דבר ישנו העניין ד'ערים גדולות ובצורות בשמים" ממש, אלא שעניין זה הוא ברוחניות, ועיקר כוונת התורה בזה היא - לרוחניות העניינים (שהרי התורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים - עשרה מאמרות מאמר חקור דין חלק ג' פרק כב. לקוטי שיחות כרך כג סוף עמ' 37). אמנם, כאשר עניין זה נמשך בעולם למטה - לא שייך שיהיה הדבר כפשוטו, כי אם 'דרך הבאי' בלבד.

ואגב, תשובה זו סימן עג הנ"ל, נזכרה על-ידי הרבי פעמים רבות כמו במקומות דלהלן:

התוועדויות תשמ"ב ח"א 234. תשד"מ חלק ג' עמ' 1744. שיחות קודש תשכ"ח כרך ב' עמ' 334. שיחות קודש תשל"ז כרך ב' עמ' 613. שיחות קודש תשמ"א כרך ד' עמ' 467. בצל החכמה עמ' 1188.

קשיטה וקישוטים

בתוך דיון על משמעות המילה 'קשיטה' (לקוטי שיחות כרך כה עמ' 177), מביא הרבי את פירוש התרגום יונתן (ותרגום ירושלמי) שזה מלשון

ברכת המן

בלקוטי שיחות כרך טז עמ' 176 הע' 29, כותב הרבי על המן:

...והיה צריך להיות אכילה כפשוטה (כלחם מן הארץ) וגם (לכמה ראשונים) ברכה לפני - המוציא לחם מן השמים או בנוסח אחר (הרמ"ע מפאנו בספר מאמר שבתות ה' ח"ב בתחילתו שכן יברכו לעתיד לבוא על המן השמור בצנצנת)..

ארבעה צריכים להודות

ארבעה צריכים להודות (ברכות נד, ב). בסדרם מצינו שינוי בגמרא מהסדר בתהילים (קז, ד"כג). והרמב"ם (ידיהחזקה, הלכות ברכות, פרק יו"ד הלכה ח') משנה מהסדר שבש"ס.

בש"ס - הסדר הוא: ים מדבר חולה אסורים. בתהילים הסדר - מדבר אסורים חולה ים. ברמב"ם הסדר - חולה אסורים ים מדבר.

הרבי ברשימותיו מ"פנחס, י"ד תמוז ת"ש" (חוברת קב עמ' 6), מציין:

בתוספות ברכות (נדב) ושבת (בא) בשם רב האי גאון שבקרא נקט המסוכנים יותר תחלה, ובש"ס, המצויין [=המצוי] יותר תחלה. ועיין בערוך [ערך ארבע, שמביא בשם רב האי גאון להיפך - "דקראי סדירי לפום דשכיח טפי... דשמעתא סדירין לפום הקרובים לסכנה כו'].. ושוב מציין הרבי לספרי הרמ"ע מפאנו:

לעיין בזה בכנפי יונה חלק ג' סימן ס"ו או ס"ב ובשברי לוחות ט, ב - טעם לסדר ולאריכות שבש"ס.

מסתבר שהרבי ציטט מן הזיכרון, ואכן בסימן סב מבאר הרמ"ע מפאנו ששינוי הסדר בכתוב ובגמרא הוא בהתאם לב' הסדרים דשם הוי'. הדברים נעתקו בהרחבה גם ברשימות' חוברת יא עמ' 5 הע' 7.

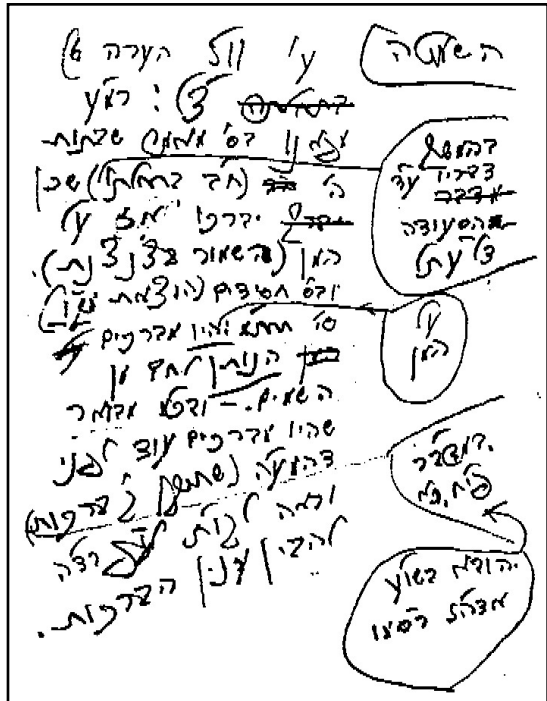
יום פטירת משה רבינו

בעניין יום הסתלקותו של משה רבנו יש סתירה ידועה מהנאמר בזהר (ח"ב קנו,א) שמשה הסתלק במנחה דשבת, ומאידך, מאמר חז"ל (הובא גם בהקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות ולספר היד ועוד) שביום הסתלקותו כתב י"ג ספרי תורה.

"כבר דשו בה רבים" מציין הרבי (אגרות קודש' כרך ד' עמ' קפד), ואחד מהם הוא "עשרה מאמרות (להרמ"ע מפאנו) חלק חקור-דין חלק ב' פרק יג".

תירוצו של הרמ"ע הוא כמו גדולי-ישראל הסבורים שכתובת הספר תורה היה על-ידי שינוי: בדמעות (עשרה מאמרות שם).

בהודמנות נוספת (תורת מנחם מנחם ציון כרך ב' עמ' 393) הביא הרבי את הנאמר על-ידי הרמ"ע מפאנו (שם) ש"לא נסתלק לגמרי עד יום שבת שעת המנחה". כי התחלת הסתלקותו היתה בערב שבת, שאז נסתלק ממנו "צלם ודמות תחתון", "ומאז הרגישו כל ישראל באותו ההפשט והסילוק כו'". הרבי הוסיף שיש לומר,

הוספה בכתב יד קודשו של הרבי על ברכת המן

הרבי השיב (ביום כ"ו אייר תשל"ח - צוטט שם ובעמ' רס):

הרי הוספתי דהקרבות שמיכאל מקריב מנשמותיהן כו' (מדרש - הובא בט"ז אורח חיים סי' קך). כן - סידור המערכות לפני עלות השחר (תמיד פ"ב).

אחרי המענה ובהמשך אליו שאלו עוד: הרי בשיחה נאמר "על כל פנים מהקרבות שאליהו הנביא מביא"?

תשובת הרבי (ב' סיון תשל"ח - שם):

קרוב לודאי שבס[פר] רמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות?) שאל[הו] מקריב ב' תמידים בכל יום. ואין הזמ[ן] ג[רמא] לחפש ולכן ציינתי למיכאל ולהט"ז.

ואכן הדברים מצויים בספר 'עשרה מאמרות' מאמר אם כל חי, חלק ג' פרק כג.

לימים (בספר השיחות תשנ"ב כרך א, עמ' 192 הע' 57) ציין הרבי:

מהקרבות שמקריב אליהו לפני בנין בית המקדש - ש"אמרו עליו שהוא מקריב תמידין בבית המקדש אף-על-פי שהוא שמו" (עשרה מאמרות (להרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי ח"ג סכ"ג).

תפילין שימושא רבה וקדושתן

כך כתב הרבי לרש"י וינפלד בד' אלול תשט"ו ('אגרות קודש' כרך י"א עמ' שפא):

בענין תפילין דשימושא רבה וראב"ד . . פשוט בכמה מקומות דלשימושא רבה צריך להיות מימין המניח וכדעת הראב"ד. עיין שו"ת הרמ"ע מפאנו . . וכמו שהאריך בכל זה ב[ספר] משמרת שלום סימן ד' במהדורא בתרא יעוין שם. ובלקוטי שיחות (כרך ב' עמ' 507 הערות 38,

40), צויין:

בארוכה על דבר ד' זוגי תפילין ראה שאלות ותשובות רמ"ע מפאנו סימן קז (ושם גם כן על דבר סדר הנחתן) . . ובאגרות הרמ"ז ס"ה: תפילין דשמושא רבא . . צריכין גוף נקי ומחשבות טהורות ונקיות, ובשו"ת הרמ"ע שם כי מאד עמקו כו' ובקושי התירו להניחן.

שגם המיתה בערב שבת היתה ברוחניות בלבד, "שנסתמו ממנו מסורות ומעינות החכמה" (פרש"י וילך לא, ב) שהוא עניין הנפילה ממדריגתו כו'.

דור המדבר - ועולם הבא

לא פעם הזכיר הרבי (לדוגמה שיחות קודש תשכ"ח כרך א, עמ' 465) את פירושו של הרמ"ע למשנה "דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא". אין הכוונה, מסביר הרבי, לגריעותא אלא אדרבה, הם בדרגא נעלית יותר מעולם-הבא!

ובלקוטי שיחות (כרך כג עמ' 102 הע' 60):

וראה עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ב פ"ח, הפירוש בדעת ר"ע אין להם חלק לעולם הבא, שאין להם צורך בעולם הבא, עיין שם. [והרבי מציין גם למקבילות]: ועל דרך זה במגלה עמוקות על התורה פרשת שלח יד, לה. וראה אור התורה - להצ"צ - במדבר עמ' טו ואילך. נ"ך צעמ' שכ ואילך. לקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 248-9.

שבע מצוות בני נח ניתנו לגוי - אמר הרבי בהזדמנות (התוועדויות תשר"מ כרך ג' עמ' 1688) - ובהם כמה סניפים ופרטים, הכוללים שלושים מצוות - כדאיתא במסכת חולין (צב, סוף עמוד א), וכפי שנמנו בפרטיות על-ידי הגאונים, רמ"ע מפאנו בספר עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ג פכ"א, ועוד.

תרומת הדשן בבית-המקדש השלישי

בהתוועדות מוצאי שבת קודש פרשת אמור תשל"ח התבטא הרבי: שכשיבנה בית המקדש - בלילה זו - תהיה התחלת העבודה מתרומת הדשן.

ושאלו על כך (והאר עינינו בתורתך, מוריסטון תשס"ה, עמ' רנט): הרי תרומת הדשן היא עבודה בהמשך לעבודה של היום שלפני זה, וכפי המוכן הפשוט ב'הרמת הדשן' מה שנשאר על המזבח מקרבנות היום הקודם, ואם-כן איך תתכן הרמת הדשן לפני עבודת הקרבנות בבית-המקדש החדש?

פרשת כי-תשא

ועשית אותה קטורת (ל,לה)

הרמב"ם בספרו מורה-נבוכים (ח"ג פמ"ה) כותב:
"וכאשר היו שוחטין... בהמות רבות בכל יום, ומחתכין בו הבשר ושורפין ורוחצין בו את הקרב והכרעיים, אין ספק שאילו היו מניחים אותו על זה העניין, היה ריחו כריח מקומות הבשר, מפני זה ציווה להקריב בו הקטורת שתי פעמים בכל יום... להטיב ריחו וריח בגדי כל העובד בו".
פעם שאל אחד החסידים את כ"ק אדמו"ר הזקן: וכי ייתכן לומר שעבודת הקטורת, שהיא עבודה נעלית ביותר, לא באה אלא כדי להעביר ריח לא-נעים של הקרבנות?
ענה לו הרבי: ידוע שעל מקריב הקרבן היה להתחרט על חטאיו ולשוב בתשובה שלמה; רק אז היה עונו סוד ומתכפר על-ידי הקרבן. אך היו פעמים שהתשובה לא היתה כדבעי, ונותר קצת 'סירחון' מהחטא - את זאת סילקה הקטורת.

(שמועות וסיפורים, כרך ב, עמ' 63)

* * *

הוסיף כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק:
משל למה הדבר דומה? לאדם שחטא לחברו ופיסו בדברים. חטא פעם אחת, נתרצה החבר; חטא פעם שנייה ושלישית - לא נתפייס החבר אלא בריבוי דברים.
ולכאורה: מכיוון שלאחר חטאו הראשון מחל החבר, מדוע אפוא לא ייחשב חטאו בפעם השנייה והשלישית כחטא ראשון? מכאן עולה כי אדם שסרח, אף-על-פי שביקש מחילה ונמחל לו, מכל-מקום מעט ריח רע עדיין נותר.
אף בחטאים ועוונות כן. אמנם הקרבן שמקריב האדם פועל שה' יסלח לו על עצם החטא, אך בכל-זאת, 'ריח' מהחטא - עדיין נשאר. וכדי לבטל גם 'ריח' זה, באה הקטורת לאחר הקרבן.

(מפי השמועה)

ושמרו בני-ישראל את השבת (לא,טז)

אמרו רז"ל (בבא קמא נ): "הקב"ה מדקדק עם סביביו (צדיקים הדבקים בו, רש"י) אפילו כחוט השערה".
כלומר, אדם שנמצא במעלה עליונה יותר - צריך להיזהר יותר במעשיו.
אי-לזאת, ביום השבת, כשכל ישראל שרויים במעלה עליונה יותר, שהרי ניתנת להם אז נשמה יתרה, מצווים הם במשנה זהירות. לכן מזהיר הכתוב - "ושמרו בני-ישראל את השבת": ביום השבת צריכים להישמר ולהיזהר בתורה ובמצוות יותר מבשאר ימות השבוע.

(אור התורה כרך ו, עמ' א'תתקס"א)

ושמרו בני־ישראל את השבת לעשות את השבת (לא, טז)

הכתוב מלמדנו שיש שתי בחינות בשבת:

הראשונה - "ושמרו בני־ישראל את השבת", היינו שקדושת השבת קיימת מצד עצמה, וצריכים רק לשמור עליה. על בחינה זו אמרו רז"ל (ביצה יז) "שבת מיקדשא וקיימא" (השבת - קדושתה קיימת).
השנייה - "לעשות את השבת", שישראל "עושים" את השבת. כלומר, על־ידי עבודתם הם 'ממשיכים' תוספת קדושה ביום השבת, יותר ממידת קדושתה מצד עצמה.

(ספר המאמרים ת"ש עמ' 81)

ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות (לא, יח)

מתן הלוחות למשה היה ביום הארבעים לעליית משה להר, כשגמר הקב"ה את לימודו עמו ("ככלותו").
הרי שעד יום הארבעים למד הקב"ה עם משה, ורק אז נתן לו את הלוחות.
לפנינו לימוד נפלא: בני־ישראל עשו את העגל ביום הל"ט לעלייתו של משה להר. נמצא שגם לאחר שעשו את העגל עדיין הקב"ה למד עם משה את התורה (כדי ללמדה אחר־כך לישראל), וכמו־כן מסר לו אז את הלוחות כדי שימסרם לבני־ישראל!
ללמדנו: מחובתנו להשפיע על הזולת בענייני תורה ומצוות גם כאשר מצבו הרוחני רחוק מלהיות דבועי.

(ליקוטי־שיחות, כרך יא, עמ' 179)

וירא את העגל ומחולות, ויחר אף משה וישלך מידו את הלחות (לב, ט)

צריך ביאור: הרי הקב"ה הודיע למשה בהיותו בהר סיני שבני־ישראל עשו את העגל, ואם כן למה רק לאחר שראה את העגל ומחולות שבר את הלוחות?
אלא כל זמן שהיה משה בהר, היה מופשט ומנותק מכל ענייני העולם ולא היה לו קשר עם העולם וענייניו. לכן עשיית העגל לא פגעה בו, אף שידע בכיורו שבני־ישראל עשו עגל. רק לאחר שירד מן ההר וראה את העגל, 'נגע' בו הדבר, והשליך את הלוחות.

(לקוטי שיחות כרך י, עמ' 171)

וראית את אחורי ופני לא יראו (לג, ב)

וראית את אחורי. הראהו קשר של תפילין (רש"י)

בזהר לפרשתנו נאמר שרבי חייא ורבי יוסי עשו קשרים כדי לזכור את דברי התורה ששמעו.
ויש לבאר את הקשר הפנימי בין קשר וזיכרון:

על מאמר חז"ל "אדם עבר עבירה.. מה יעשה ויחיה אם היה רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים"
נאמר באגרת התשובה שזה "כמשל החבל הנפסק וחזור וקושרו שמקום הקשר הוא כפול ומכופל". מכאן שחיזוק והכפלת השייכות לקדושה מכפרת על חטאים, כי כאשר הקשר חזק, אין חשש לשכחה, שהיא סיבת החטא.

ומאחר ש'קשר' של קדושה ורוחניות מבטל את ה'קשר' והשייכות לסטרא־אחרא (מקור השכחה), בא לעולם נוהג לעשות קשר לזיכרון גם בענייני חולין והקשר מועיל לביטול השכחה.

(לקוטי שיחות כרך כא עמ' 236)

גודל תפילין של יד / צירוף שמות

גודל הבתים בתפילין

בנוגע למה שהעירו (ב'התקשרות' גיליון תשנ"ו) ואחר-כך הקשו לשאול שוב (גיליון תשנ"ט) בעניין תפילין של יד שהם ד' עד ד', דאולי לא מניחים כראוי ח"ו. וכנראה דעקב דבריי הקצרים לא הובנו כראוי, והמשיכו לערער ר"ל על קיום מצוות תפילין של רוב חסידי חב"ד, ובאמת הדבר פשוט מאוד, והכול מיוסד על טעות במדידה וכמו שיתבאר בעזרת ה' יתברך.

ראשית כול הנני מודיע ומבהיר, שבימים הללו מרדתי אורך הזרוע של כמניין נערים, שרק עתה התחילו להניח תפילין מהודרות בגודל ד' על ד', וצירפתי אלי עדי קיום וכירור, והתברר שהזרוע הכי קטנה אצל נער נמוך קומה לפי ערך חבריו, היתה כ-20 ס"מ, ואצל רובם מעל 21 ס"מ. וכאן הבן שואל: אטו הזרוע דיגדולי בני-ברק שאני! אטו יש כאן מחלוקת במציאות!?

ועל כן המסקנה אחת היא, שצריך לדעת איך ומה למדוד!

בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן (סימן כ"ז ס"ב) נאמר: "צריך להניחה בגובה הבשר שבפרק הזרוע שבין המרפק . . להכתף, וזה המקום נקרא קיבורת, אבל לא יניחנה למעלה מהקיבורת, דהיינו שלא יניחנה למעלה מחצי הפרק שבין המרפק לכתף" עכ"ל. וכן הוא בסידור, עיין-שם. מוכח מכאן שמודדים כל הזרוע מהמרפק עד הכתף, שכל זה נקרא זרוע, ולא כהטועים למדוד רק עד בית השחי, דאז מחסירים חלק ניכר מהזרוע, המכוסה ומוסתר עקב השרירים כו' משם עד הכתף, והמדידה האמיתית היא: ליישר את כל היד, ולמדוד מהמרפק עד הכתף, דהיינו קצת מהצד - לא מתחת בית השחי, או להרים את היד ישר בגובה כלפי מעלה, ואז גם אם ימדוד עד בית השחי הרי זה עד הכתף. וזהו מה שכתבתי בקיצור בגיליון תשנ"ט.

וכן כתבו הראשונים דמודדים עד הכתף, עיין רמב"ם (הלכות תפילין פ"ד ה"ב), מרדכי (בפירושו הסוגיא מנחות ל"ז ע"א בשם ר"ת), רא"ש (הלכות קטנות הלכות תפילין אות ח"י), חינוך (מצווה תכ"א), והטור (סימן כ"ז).

ומה שכתוב בשולחן ערוך הבית-יוסף סעיף א': "בבשר התפוח שבעצם שכיין הקובד"ו ובית השחי", ומקורו מהסמ"ק ריש סי' קנ"ג (מובא בבית-יוסף שעל הטור), אין הכוונה כאשר היד משוחררת כלפי מטה, ואזי חלק מהזרוע מכוסה וכמו שכתבתי לעיל, אלא כשהיד מרוממת כלפי מעלה, ואזי גם בצד בית השחי מתגלה כל הזרוע, וכנ"ל.

ובעל-כורחך צריך לומר כן בפירוש דברי שולחן-ערוך הבית-יוסף: (א) בהגהת הסמ"ק שם ס"ק א' מובא משמושא רבה "פלג זרוע" עיין-שם, והזרוע הרי נמשכת עד הכתף. (ב) אטו הבית-יוסף בשולחן-ערוך חלוק על כל הראשונים המפורשים הנזכרים לעיל, ויכריע שהסמ"ק חולק על כולם, ויפסוק רק כהסמ"ק? (ג) האם פשוט לומר שכ"ק אדמו"ר הזקן בשולחן-ערוך ובסידור יפסוק דלא כהשולחן-ערוך? (ד) הבית-יוסף בפירושו על הטור מביא חלק מהראשונים הנ"ל וגם את הסמ"ק הנ"ל, ולא העיר דיש מחלוקת ביניהם. לכן פשוט וברור דאין כאן שום חילוקי דעות, ומה שכתוב בשולחן-ערוך הבית-יוסף "בית השחי" - הרי הוא באופן כזה דבית השחי אינו מכסה על חלק מהזרוע, כי היד מרוממת כלפי מעלה, ואפושי מחלוקת לא מפשינן.

ועוד: הכרח לדבר דאין כאן שום מחלוקת, וגם כאשר כתוב עד בית השחי הכוונה כל הזרוע עד הכתף, הרי הוא מתוספות מפורש במסכת מנחות (דף ל"ז ע"א ד"ה קיבורת): "ואומר ר"ת שהוא גובה הבשר שבזרוע שבין בית השחי למרפק. . ומשמע בהדיא דהוא דסמוך לכתף הוא זרוע שבין הכתף למרפק וכו'" ע"ש. ואטו סותר עצמו מינייה וביה מרישא לסיפא, ועל-כורחך דאין כאן ב' דעות, והיינו הך כנ"ל.

ואין צריך לומר שאין שום דיוק כלל מדברי הרמ"א ס"א שכתב: "אבל לא בחצי העצם הסמוך לבית השחי", וכן מדברי השולחן-ערוך סעיף ז': "כי העצם הסמוך לבית השחי מחציו עד הקובד"ו הוא מקום הנחת תפילין". דאף שכתב בית השחי הרי זה רק לסימן איה מקום העצם המדובר שעליו מניחין תפילין, ועל זה כתב שזה העצם "הסמוך לבית השחי" ור"ל ופשוט.

ומי שימדוד את כל הזרוע (ולא רק חלק או רוב הזרוע) ובאופנים שכתבתי לעיל, וכמוכן שיש להקפיד שהיד תהיה מתוחה היטב ולא מקופלת, כדי שחלק היד הנקרא 'קנה' לא יכסה ויסתיר חלק מהזרוע, יתברר בלי שום ספק כלל, דגם לנער שרק עתה מתחיל להניח תפילין ואף שהוא נמוך קומה, הזרוע שלו היא כ-20 ס"מ, וזהו שמחלקין לחצאין כמו שכתב בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן הנ"ל ס"ב: "וזה המקום נקרא קיבורת, אבל לא יניחנה למעלה מהקיבורת, דהיינו שלא יניחנה למעלה מחצי הפרק שבין המרפק לכתף" עיין שם - אזי יש לו לכל הפחות 10 ס"מ ומניח שם תפילין ד' על ד', ואפילו ביחד עם המעברתא והתיתורא הרי הוא בערך שבע וחצי ס"מ, ועוד נשאר בריווח - יותר מ 2 ס"מ עד למרפק. זהו לנער הנמוך, ובוראי שלגדולים יותר אין שום בעיה, והכול בריווח ממש. ובעזרת ה' יתברך חסיד חב"ד מניחים תפילין בהידור, תם ונשלם.

מה שצינינו שהמשנה ברורה ס"ק ד' העיר בזה, גם זו טעות, כי מי שראה "תפילין הגדולים" שהיו בזמן המשנה ברורה, יבין דתפילין דנן שהם ד' על ד' נחשבים כקטנים לגביהם, כי רוחב הבתים לבד שהיה אז ברוסיה וכו' הגיע ל 7-6 ס"מ ואולי יותר, וכן התיתורא והמעברתא היו מאוד רחבים וכו', ועליהם העיר המשנה-ברורה, אבל תפילין דנן שהם בסך-הכול כחצי ס"מ יותר גדולים מרוב התפילין, אינם נקראים גדולים לגבי זה. והכול על מקומו בא בשלום בעזרת ה' יתברך.

הרב יוסף יצחק בלינוב, רב מרכז העיר, בני ברק

בעניין הנ"ל

מנהג חב"ד שאורך ורוחב הבתים של התפילין יהיו "אצבעיים על אצבעיים", וכמו שהרבי כותב (אגרות קודש חלק י"א עמ' שו): "אודות הבתים דאצבעיים על אצבעיים... וידוע אשר מנהגנו הוא בשיעור זה". ב'התקשרות' (גיליון תשנ"ט) כותב שמואל הסופר, שלפי דעתו, מנהג זה - של אצבעיים על אצבעיים בשל יד, אינו חל על נערי בר-מצווה, וכמורכן אינו חל על הרבה אנשים מבוגרים שאין מספיק מקום בקיבורת ידם לשיעור זה.

ותמוה: הרי מנהג זה של "אצבעיים על אצבעיים" הנהיגו רבותינו נשיאנו באופן מפורש, איך אפשר לבטל זאת על-פי דיוקים, סברות, ופלפולים ללא הוראה מרבתינו נשיאנו?
 עוד כותב ש"ה: "אך דא עקא, לפי מדירות שעשיתי...לכחור בר מצווה בגודל ממוצע ומתחת לכך, וכן להרבה אנשים מבוגרים, אין מספיק מקום בקיבורת להניח תפילין של אצבעיים על אצבעיים".
 ותמוה: גם המשנה ברורה (בביאור הלכה סי' לב סעיף מא ד"ה אין לו) שמזהיר ש"לא יעשה התפילין גדולים עד מאוד", הרי הוא ממליץ שיעשו תפילין עד לגודל של ארבע אצבעות על ארבע אצבעות, וזה לשון המשנה ברורה (שם, בביאור הלכה סוף ד"ה אורך ורוחב הכתים): "והנכון לאדם שיהיו תפיליו תמיד ממוצעים, דהיינו לא פחות משיעור אצבעיים על אצבעיים ולא יותר מד' על ד' אצבעות, והיינו עם התיאור והמעברתא", עכ"ל.

היינו שהחשש בתפילין גדולות הוא רק כאשר התפילין הן יותר מארבע אצבעות, אך בפחות מארבע אצבעות אין שום חשש כלל. האם המשנה ברורה לא ידע למדוד? או שמא מאז המשנה ברורה ועד היום קטנו הידיים? אתמהה!

עוד כותב ש"ה: "זה שעושים גודל תפילין של יד כמו תפילין של ראש, אין לזה כל בסיס ומקור".
 ותמוה, הרי כך כותב המקור חיים (סימן לב סעיף מא): "וכתב הב"י ס"ס ל"ה בשם המנהיג, שריבוע תש"ר ותש"י יהיה שוין. ונראה שיש לחוש לדבריו".

עוד כותב ש"ה: "חובת רבני אנ"ש שיחיו לעורר על דבר פשוט זה, שרבים נכשלים בו". ותמוה מאוד: איך אפשר לומר שמנהג זה שהנהיגו רבותינו נשיאנו הכשילה רחמנא ליצלן יהודים באי הנחת תפילין של יד כדרוש?

לסיכום: מנהג חב"ד כפי שהנהיגו רבותינו נשיאנו שגודל הכתים גם בשל יד הוא אצבעיים על אצבעיים, הוא למנער ועד זקן, ואין בזה שום חשש כלל.

הרב משה ששונקין, מטולה

הערות המערכת:

(א) למרות שבשו"ע אדמו"ר הזקן מדובר בשיעור 'אצבעיים על אצבעיים' רק בתפילין של-ראש, הרי בפועל נהגו הן רבותינו והן אנ"ש להיזהר בזה גם בשל-יד. וכן משמע מסתימת השיעור בתניא (שלא הזכיר ששיעור זה הוא רק בשל-ראש). בגיליון תשנ"ט הובא מהרה"צ ממונקאטש שגם אחרים נהגו כך, ומפסקי תשובות שנהגו כך רק לנוי מצווה. איני יודע מניין לו להרב הכותב שכך "הנהיגו רבותינו נשיאנו".

(ב) שלא כשו"ע אדמו"ר הזקן, המשנה ברורה אינו מחלק בין של-יד לשל-ראש, למרות שדברי הגאונים והתוספות (עירובין זה, ב) הדנים בגודל התפילין, מתייחסים רק לשל-ראש. ושוב: מסתימת לשונו בביאור הלכה הנ"ל ניתן להסיק שכוונתו גם לשל-יד.

(ג) המשנה ברורה (שם, ס"ק קפט) סובר, ש"אצבעיים על אצבעיים" היינו מלמטה בתיאורא, ולא בבית עצמו כדעת רבותינו (וזה מחזק עוד יותר את הלימוד של הרב הכותב ממסקנתו שגודל התיאורא יהיה "לא יותר מארבע על ארבע אצבעות").

קריאת שמות¹

בנוגע? למה שכתבו (בגיליון תשס"א) אודות קריאת שם הנכד כשם הסבא שהוא בחיים, יש להעיר:

(1) ההערות לתגובה זו הן הערות המערכת.

(2) ראה בנושא זה גם ב'התקשרות' סוף גיליון שנו'.

1) מה שהוכיחו שכשאינם שווים ממש אין חשש (וכמו שכתב אדמו"ר ה'צמח צדק'), ומה שיש להשתדל שיקראו לנכד בעיקר בשם האחר זהו רק לרווחא דמילתא - הנה זה מוכח גם ממה שכתוב בקטע שלפני זה (בשערי הלכה ומנהג ח"ג עמ' רח"צ³) במקרה דומה: "לכאורה, כיוון שהשואל קרא השם על שם המת ולא על שם החי, אין בזה חשש שינוי מנהג ישראל. ובפרט, שלא ידע שיש אימו זקנתו בחיים ששמה כך". ומשמע דמדובר אפילו כשהשמות שווים לגמרי, ומובן מזה דההקפדה במנהג האשכנזים אינה שלא יהיו שמות שווים לסבא ולנכד (על-דרך הקפידא בחתן וחמיו) אלא שלא יתכוון לקרותו על שם זקנו שחי.

2) בנוגע לשמות כלה וחמותה, מבואר באגרות-קודש חי"ב עמ' קפה: "שצירוף שני שמות . . . אין העניין שכל אחד מהם נשאר גם בפני עצמו, אלא ששניהם יחד מהווים שם חדש (כדמוכח גם מעניין השמות דכלה וחמותה המוכח בשו"ת צמח צדק אבן העזר סוף חלק א)".

יש להוסיף: זה מוכח גם כן לכאורה מעניין שינוי השם כשמוסיפים שם לחולה, וכמו שאומרים בנוסח התפילה: "ונשתנה שמו כי אחר הוא, ואם על פלוני⁵ נגזר הגזר דין - על פלוני לא נגזר, לכן אחר הוא, ואינו הוא הנקרא בשם הראשון".

והנה מצינו הקפדה שלא לצרף עוד שם לשמות הנשיאים "כי אין מערבין בין קודש וחול". ולכאורה על-פי הנ"ל גם כסתם שמות (משפחתיים) אין מקום לצרף שני השמות (עד"מ: שם אבי אביו, ואבי אמו) דנמצא דזהו שם שלישי.

ואולי יש לומר, דהחידוש בההקפדה לגבי שמות הנשיאים הוא, דאפילו כשאינו מוסיף שם, רק שמכוון גם לשם הנשיא "אין מערבין בין קודש וחול", דזהו המקרה במכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (אג"ק ח"ט עמ' רי"ד) לאדם ששם זקנו היה יחיאל דוב, ורצה לכוון בשם דוב גם על כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, ועל זה כתב לו אדמו"ר הריי"צ: "לא יעשה ולא יכוון"; אבל כשמצרף שני שמות ביחד, יש לומר דגם בלא-יהי אין מצרפין.

3) לאחרונה היו כמה וכמה שקראו לבניהם על שם השליח הרב גבריאל נח הי"ד הולצברג, והיו כאלה שהוסיפו השם "חיים" וכיוצא-בזה (כנראה כסגולה לאריכות ימים⁶) - ועל-פי הנ"ל לכאורה אין זה אותו השם.

ולגופו של עניין, ישנם כמה מענות במקרים על-דרך-זה, ונראה שאין בזה קפידא, ולא הוזהרו כלל להוסיף שם: א) מענה למי שרצה לקרוא לבנו על שם אביו שנפטר בהיותו צעיר: "אין לחשוש לזה, שהרי זהו במצוות כיבוד אב"⁷. ב) מענה למי שרצה לקרוא לבנו גרשון מנחם מענדל, על שם אביו שנספה במלחמה: "כמה גרשון מנחם מענדל היו בעולם. ואם האב והאם שיחיו שניהם יסכימו על שם זה, יהי רצון שיהיה לאריכות ימים ושנים טובות"⁸.

אמנם בשני מקרים הנ"ל מדובר לקרוא על שם אביו דיש בזה גם מצוות כיבוד אב, אבל ישנו מענה שלישי שאינו קשור כנראה עם כיבוד אב: ג) מענה לאחד שרצה לקרוא לבנו על שם אדם שנהרג על-ידי הגרמנים ימח-שמו: "באם לא קפדי בודאי דלא קפדי, ואדרבה, זכות גדול הוא". (כל הנ"ל מובא ב"אוצר מנהגים

3) והוא מאג"ק ח"ג ס"ע קפא, ולא כנסמן שם בסוף הספר.

4) אולי צ"ל: שם (האותיות ג רש דומות מאד בכי"ק של הרבי).

5) כך נדפס בנוסח שבסוף התהילים 'אוהל יוסף יצחק' עמ' 184, בכל הדפוסים שראינו, ללא סוגריים. ולכאורה ברור שצריך לומר בפירוש במקום תיבה זו את השם הישן של החולה (במקום ה'פלוני' הראשון, למשל: משה) ואחר-כך את שמו החדש (במקום ה'פלוני' השני, למשל: חיים משה).

6) כיוון שהעולם חוששין מקריאת שם אחרי מי שמת, ובפרט שנהרג, בדמי ימיו, וגם בקשר להרוגי השואה מסתפקים, ולרוב עושים זאת רק בתוספת שם אחר, וראה בס' אוצר הברית (מהדורת תשנ"ג, ח"א עמ' שמה ובהערות, וגם בעמודים הבאים, אודות קריאה בשמות כאלה בהוספת שם, ובעמ' שנד אודות קריאת שם ע"ש שני בני אדם בכלל).

7) נדפס גם ב'נלכה באורחותיו' עמ' 235.

8) נדפס גם ב'שערי הל' ומנהג' ח"ג עמ' רצו.

והוראות" – יו"ד עמ' קצב).

ודרך אגב: ממענה ב' הנ"ל מוכח דהקא-סלקא-דעתך להקפיד, אינו מפני החשש שמזלו (של מי שנקרא על שמו) גרם שנהרג, ולכן אין חשש שגם לו יהיה אותו מזל ח"ו, דאם כן אינו מוכן המענה "כמה גרשון מנחם מענדל היו בעולם", דהרי פשוט דהילד הנה נקרא על שם זקנו שנהרג, ולא על שם 'גרשון מנחם מענדל' אחרים ש"היו בעולם", אלא הקא-סלקא-דעתך הוא לחשוש דהשם הזה גורם ("שמא גרים"⁹) ועל-דרך ד"רבי מאיר הוה דייק בשמא¹⁰, ועל זה היה המענה דכמה גרשון מנחם מענדל היו בעולם – שלא נהרגו, ולכן אין לחשוש דהשם גרם).

הערה: יש לעיין בכלל זה – בשו"ת חתם-סופר אבה"ע ח"ב סכ"ה, ובשו"ת מחנה חיים ח"ח סימן ס', ובשו"ת אג"מ יו"ד ח"ב סימן קכב – והמבואר כאן הוא כפי הנראה הכרעת רבינו בזה.

4. בנוגע לצרף שם לשמות הנשיאים:

ב"אוצר מנהגים והוראות" יו"ד עמ' קפט מובא מענה רבינו (משנת תנש"א) דכשנוגע לכיבוד אב – אפשר לצרף.

ויש לעיין אם זו הוראת שעה ומענה פרטי¹¹, או שאולי זו "משנה אחרונה". ומובאים שם עוד כמה וכמה מקרים (בבית הרב) שצירפו שם לשמו הנשיאים ויש להוסיף על המובא שם: הרב חיים אברהם (בן אדמו"ר הזקן) נקרא בב' השמות בכרית מילה ('ספר התולדות – אדמו"ר מהר"ש' [של הרבין עמ' 6]. הרב ברוך שניאור (סבו של הרבין); הרב מרדכי דובער (בן הרב נחום) סלונים (בן הרבנית מנוחה רחל); הרב שלמה זלמן (בן המהרי"ל מקאפוסט); ועוד).

הרב לוי הלוי פישער, מוריסטון, ניו-יורק

9) ברכות ז, ב. זוהר ח"א נח, ב, ס, א ובכמה מקומות.

10) יומא פג, ב.

11) כך ענה לנו הרה"ח ר' יהודה ליב שלי גרונו בנידון.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הלכות ומנהגי חב"ד

בקריאת פרשת העגל⁴ מנמיכים מעט את הקול⁵, אבל יש להקפיד שגם אז יוכל כל הציבור לשמוע את הקריאה היטב.

מניחים את ספר־התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו)⁶, ואומרים חצי קריש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'פרה', בפרשת חוקת: "ויאמר... תטמא עד הערב" (במדבר יט, א-כב).

אם יש רק ספר־תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קריש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קריש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: "ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי" (יחזקאל לו, טז-לז)⁷.

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו יש לזכור לקרוא את שתי ההפטרות - של פרשת תישא ('וישלח אחאב') ושל פרשת פרה ('ויהי דבר ה'), כמנהגנו.

שבת־קודש, פרשת תשא' / פרה

ח"י באדר

רצוי להכין קודם התפילה את ספר־התורה המיועד לקריאת פרשת פרה (המהודר ביותר שבבית־הכנסת²), כדי למנוע טירחא דציבורא³.

מוציאים שני ספר־תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע.

4 עלית 'שני' נמשכת עד סוף מעשה העגל, כיוון שבני לוי לא חטאו בעגל (כנה"ג ס' תכת, מג"א שם).

5 אלה הקטעים שקוראים בקול נמוך: מ"וירא העם" עד "לגוי גדול" (לב, א-י), וחוזרים לקרוא "ויחל משה..." (כ"ג, ושוב בקול נמוך מ"וישמע יהושע" עד "מהר חורב" (לב, ז-לג, ו), וחוזרים לקרוא כרגיל - כן המנהג נפוץ, גם בין אנ"ש ובבית־חינוך. הפרטים - מהרה"ח ר' יוסף־יצחק שיח' אופן. המקור - פריחדש ס' תכת ס"ק ז' (בשינויים קלים). וראה מנהגים שונים בלוח 'דבר בעתו'. ולפלא שלא מצאתי מנהג זה כלל בס' שערי־אפרים.

6 שערי־אפרים שער י' ס"ב. וראה בזה בגיליון תשס"א ב'לוח השבוע' הע' 14.

7 לוח כולל־חב"ד. ספר־המנהגים עמ' 33. בהפטרות ש"פ פרה

1) כך מופיע תמיד שם הפרשה ב**בנות** בתורה־אור וכו' עד ליקוטי־שיחות וספרי השיחות תשמ"ז-נ"ב, וזאת גם במקרים שבפנים השיחה משתמש הרבי בשם "כי תשא" (צורה זו - ע"פ 'סדר תפילות כל השנה' שבסו"ס אבהה ברמב"ם) - ראה סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 280. תש"נ ח"א עמ' 362. תשנ"ב ח"ב עמ' 424 והערה 23. רק בהיום יום (ובליקוטי־כיס באנגלית לשנת תש"ג) נקראת הפרשה "כי תשא".

2) עיין בשו"ע הבי"י ס' תרפ"ה ס"ז ונו"כ. משמעות לשון אדה"ז ס' רפב סט"ז היא, שרק פ' זכור היא מן התורה, ומאידך בהתוועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 466 (מוגה) מביא הרבי (רק) משו"ע הבי"י ה"ל (בשם י"א) ומקורותיו, שגם פ' פרה היא מן התורה, ועיי"ש בהערות.

3) לוח 'דבר בעתו'.

פסח, ולפני ראש-השנה¹⁰.

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת - קורא אחריה הפטרת פרשת פרה, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה⁸.

אומרים 'אב הרחמים'⁹.

* קובץ תורני: הוראה לכל "כולל אברכים": להוציא לאור קובץ חידושי-תורה [לפחות] פעמיים בשנה: לפני

10) 'יחידות' להרה"ח ר' ישעיהו שי' הרצל [כיום - רב העיר נצרת-עילית], חורף תשל"ג. שיחות-קודש תשל"ו ח"ב עמ' 694, ובכ"מ. ובס' 'בצל החכמה' עמ' 256 (לכולל סדיגורא): "להשתדל להגיע... לכל הפחות אחת לב' או לג' חודשים".

בקבצי 'התמים' שי"ל בווארשא בשנים תרצ"ה-תרנ"ח, היו 'שערי תורה' ו'שערי חסידות' במדורים נפרדים. אולם בקבצים שיצאו לאור בבית חיינו לאחר הנשיאות (כמו: פלפול התלמידים, דברי תורה, כינוס תורה, יגדיל תורה; להוציא קבצי 'הערות התמימים ואנ"ש' שבהם היתה הפרדה בין הנושאים. ואולי בהם ההפרדה היא מחוייבת המציאות), היתה ההוראה שלא להפריד בין נגלה וחסידות, אלא לסדרם יחד לפי סדר אותיות הא"ב של הנושאים הנדונים, כי "תורה אחת היא" (מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד שי' רסקין, מעורכי 'פלפול התלמידים'. וי"א שהרבי אמר שרצונו לפעול שמי שמחפש שם נגלה ימצא חסידות, ולהיפך). וחבל שהדבר אינו ידוע בין הישיבות וה'כוללים' שלנו, ורבים מהקבצים, ובפרט בארה"ק, עודם נדפסים במתכונת של 'שערים', נגלה לחוד וחסידות לחוד.

תשח"י אמר הרבי "בהקדשי בכם לעיניכם" [כנוסח הדפוסים, וכן הוא בחומש 'תורה תמימה' בפנים] וגם "לעיניהם" כדעת המנחת-שי [שהובאה שם בהערה. וכן הנוסח אצל קורן, ברויאר ואיש מצליח] (מיומנו של אחד הת', מקדש מלך ח"ד עמ' תקג).

8) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

9) לוח כולל-חב"ד. וראה קצות השלחן סי' פג בבדי השלחן סוס"ק יג.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש